

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی:

باید در طراحی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
بر چهار عرصه‌ی فکر، علم، معنویت و زندگی تکیه شود
که در این میان، موضوع «فکر» بنیانی‌تر از بقیه‌ی عرصه‌ها است

در دیدار اعضای شورای عالی
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۱۳۹۱/۱۲/۱۴

تقوی، مصطفی، ۱۳۵۳ -	ترجمه
اندیشه پیشرفت مسئله تمدنی کنسل امروز در گسترهای چهارصد ساله - ارائه خارجی	عنوان و نام پندآور
نظریات و آرای اندیشمندان حول اندیشه پیشرفت در غرب انگارش مصطفی تقوی - صابر منادی نوری	مختصات نشر
بهران، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت - انتشار الگوی پیشرفت، ۱۳۹۵	مختصات ظاهری
۱۲۲ ص.	ردیف
سلسله نگاشته‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، ۷۵	عنوان
۹۷۸-۶۰۰-۷۶۱۱-۶۶-۱	شابک
فینا	وضعیت درست نویسی
گشاده ص. ۱۲۲	تاریخ
پیشرفت	موضوع
Progress	موضوع
تجربیات و جنبه‌های مذهبی - اسلام	موضوع
Progress-- Religious aspects-- Islam	موضوع
عنوان - ۱۳۶۸ -	سلسله افزوده
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت انتشارات الگوی پیشرفت	شابک افزوده
۱۳۹۵ ۱۲ ۱۴	زده بندی کنگره
۴۷۱۱۴۹	زده بندی نسبی
۴۷۱۱۴۹	شماره گنجینه‌های ملی

سلسله تک نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت:

اندیشه پیشرفت، مسئله تمدنی انسان امروز در گسترهای چهارصد ساله
(ارائه چارچوبی نظم‌یافته از آرای اندیشمندان حول اندیشه پیشرفت در غرب)

نگارش: دکتر مصطفی تقوی (عضو هیأت علمی دانشگاه علامه صدیقی شریف)
صابر منادی نوری (دانشجوی دکتری دانشگاه علامه صدیقی شریف)

ناشر: نشر الگوی پیشرفت، وابسته به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۱۱-۶۶-۱

قیمت: ۷۰۰۰ ریال

تلفن: ۰۲۱۸۸۶۳۴۰۰ - ۰۲۱۸۸۰۱۴۶۴۸

www.olgou.ir

Email:olgou@olgou.ir

نشانی: تهران، خیابان جلال آل احمد، روبه‌روی بیمارستان شریعتی، شماره ۳
تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است.
مسئولیت دیدگاه‌های بیان شده در این تک نگاشت بر عهده مؤلفان محترم است.

پیشگفتار

تعیین مبانی، ارکان، چارچوب و مسیر پیشرفت کشور در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران باید با مشارکت گسترده و حضور همه جانبه دانشمندان، محققان، نخبگان دانشگاهی و حوزوی و جوانان این سرزمین صورت گیرد. به گواه تاریخ و تجارب گذشته، پیشرفتی همه جانبه و پایدار خواهد بود که بانی ایرانی و اقتضائات ایرانی در آن توأمان مورد توجه باشد.

اینک مرکز الگوی اسلامی ایران پیشرفت در آستانه اتمام سه سال تلاش‌های علمی، تخصصی و فکری درباره پیشرفت اسلامی ایران برگزاری نشست‌های علمی و تخصصی، تأسیس اندیشکده‌های مرکز، انتشار صدها مقاله ارزشمند و تهیه نقشه راه تدوین الگو و انجام برخی از مراحل آن، در نظر دارد با هدف تولید دانش و گسترش و تعمیق ادبیات موضوعی در حوزه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، آثاری را به صورت تک نگاشت‌های علمی فاخر منتشر نماید. تک نگاشت نوشتاری تخصصی و نیمه مبسوط است که توسط یک پژوهشگر خبره در یک موضوع خاص نگاشته می‌شود. تک نگاشت از نظر حجم، محتوا، فاصل مقاله و کتاب است و نویسنده با پردازش و تحلیل یافته‌ها و مطالعات تخصصی پیشین و افزاین یافته‌های پژوهشی جدید خود و تحلیل جامع و منسجم آنها افق‌های تازه‌ای را در زمینه بررسی می‌گشاید.

سلسله تک نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که در مجلدات مختلف منتشر می‌شوند، حاصل تلاش جمعی از استادان، اندیشمندان و محققان دانشگاهی و حوزوی است که مراحل مختلف نگارش، ارزیابی، ویراستاری، تدوین و انتشار را با نظارت متخصصان و اهل فن گذرانده است و در اختیار صاحب‌نظران قرار می‌گیرد. در پایان از مساعدت‌ها و تلاش‌های ارزنده نویسندگان تک نگاشت‌ها و داوران و مراکز مختلف علمی و پژوهشی که ما را در تهیه، تدوین و انتشار این سلسله یاری رساندند، تقدیر و تشکر می‌شود. امید است این محتوای علمی بتواند افق‌های نو و روشنی را در پیش چشم متخصصان دانشگاهی و حوزوی بگشاید و هر روز در طی مسیر تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گام‌های بلندتر و استوارتری برداشته شود.

فهرست

خلاصه	۷
فصل اول: مقدمات بحث	۸
سخن اول	۸
معانی گوناگون پیشرفت	۱۲
آشفته‌بازار نظریات پیرامون پیشرفت در غرب پسارنسانس	۱۳
دسته‌بندی اولیه از نظریات مربوط به پیشرفت	۲۳
نمودار دسته‌بندی نظریات پیشرفت، دو ناحیه تحت معنای پیشرفت و مسیر پیشرفت	۲۵
فصل دوم: شکل‌گیری اندیشه ترقی و موج‌راگیر خوش‌بینی به آینده	۳۱
سرچشمه‌های مفهوم ترقی	۳۲
وضعیت اجتماعی و فکری دوران باستان	۳۲
پیشرفت‌های علمی و فنی سرآغاز نگاه مثبت به آینده بشریت	۳۶
نگرش مسیحی، سنگی بزرگ در برابر اندیشه پیشرفت لایتناهی مادی	۳۹
پشتوانه‌های اجتماعی و سیاسی و اقتصادی رشد اندیشه ترقی	۴۲
قرن هجدهم و پیروزی خوش‌بینی مفرط به آینده انسانی	۴۵
شروع تاریخ‌نویسی جدید با رویکرد ترقی	۴۶
فرانسه قرن هجدهم مهد خوش‌بینی به تاریخ و آینده بشر	۴۹

انگلستان قرن هجدهم؛ نماد اقتصاد سیاسی و توسعه اقتصادی	۶۰
آلمان قرن هجدهم؛ جستجوی ترقی در ورای جامعه	۶۷
جمع‌بندی تجربه قرن هجدهم در اندیشه ترقی	۷۰
فصل سوم: لیبرالیسم، کمونیسم و اندیشه پیشرفت بی حد مادی	۷۲
عوامل تقویت اندیشه‌های لیبرالیستی	۷۴
ظهور کمونیسم	۸۴
شباهت‌های دو صنعت ابرالیسم و مارکسیسم	۸۹
انتقال اندیشه‌های غربی به لال دیگر، شروع نهضت توسعه	۹۴
خلاصه و نتیجه‌گیری از فصل	۹۸
فصل چهارم: پیشینه نقد الگوهای غربی پیشرفت	۹۹
ژان ژاک روسو؛ آغازین پرتوهای نقد اندیشه غربی پیشرفت	۹۹
گاندی و ازخودبیگانگی پیشرفت غربی	۱۰۴
اشینگلر، توین بی و پیشرفت در تمدن‌های دیگر	۱۰۹
لزوم تدوین الگوی ایرانی-اسلامی پیشرفت در پرتوی نگاهی تازه به معنای پیشرفت	۱۲۰
منابع	۱۲۲

خلاصه

مفهوم پیشرفت در چند قرن اخیر از معانی و واژه‌های بسیار پرکاربرد در زندگی عموم مردم، فضاها‌ی علمی و همچنین رویکردهای کلان سیاسی و اجتماعی بوده است. امروزه این واژه از شدت استعمال تبدیل به یکی از لغات روزمره شده و لزوم رسیدن به آن از بدیهیات به سما می‌آید؛ اما دقتی مختصر در معنا و رویکردهای رسیدن به پیشرفت در طول چهارقرنی که از پیدایش آن می‌گذرد، ما را با انبوهی از نظریات و مکاتب مختلف و گاهی معارض رو می‌کند. متأسفانه در چند دهه اخیر باوجود حرکت پرشتاب کشور برای رسیدن به پیشرفت، دوراندیشمندان جامعه نگاهی عمیق به این مفهوم نداشته‌اند و حتی مدل‌های غیربومی را مورد بررسی دقیقی واقع نشده است. برای فهم درست اندیشه پیشرفت باید آن را در فضای تاریخی-اجتماعی پیدایش و تطورش بررسی نمود. در پژوهش حاضر تلاش بر این بوده تا سمر ارائه مکاتب و اندیشه‌های پیشرو در این زمینه با رویکرد اجتماعی-تاریخی، چارچوبی علمی برای فهم و نظم دهی به این نظریات و اندیشه‌ها ارائه شود.